

'Verborgene die bij ons zijn'

‘Verborgene die bij ons zijn’

Meditaties over het leven onder Jezus' hoede

Ds. H.G. de Graaff

KokBoekencentrum Uitgevers – Utrecht

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de Herziene Statenvertaling.

Ontwerp en beeld omslag: Marion Rosendahl

Lay-out binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 435 3590 8

ISBN 978 90 435 3591 5 (e-book)

NUR 707

www.kokboekencentrum.nl

© 2021 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inhoud

Woord vooraf	7
1. Hij laat ons nooit alleen – Mattheüs 28:20	11
2. Verborgene die bij ons zijt – Lukas 24:15	21
3. Gij zijt tot herder ons gegeven – Openbaring 7:17	31
4. Herder en Hovenier – Johannes 20:15 en 17	41
5. Vreugde om Jezus' wonden – Johannes 20:20	51
6. Kruispasen – Lukas 24:26 en Openbaring 5:6	61
7. Heer, kom in mij wonen – Lukas 24:30	71
8. Een huurling wordt herder – Johannes 21:17	81
9. Zalig die in Christus sterven – Johannes 21:18-19	93
10. Jezus, ga ons voor deze wereld door – Johannes 21:22	105
Slotwoord	115
Verantwoording	121

Woord vooraf

| 7

De evangelisten Lukas en Johannes vertellen dat Jezus Christus na Zijn opstanding verschillende keren aan Zijn leerlingen verschenen is. Dr. Joh. Verkuyl (1908-2001) schreef dat de verschijningen van de Opgestane gedurende de veertig dagen tussen Pasen en Hemelvaart *'tot het kostbaarste bezit van de christelijke kerk behoren'*. Omdat de manier waarop Hij in die weken met Zijn leerlingen omging, duidelijk maakt hoe Hij in onze tijd met Zijn wereldwijde kerk optrekt. Ik zeg dat Verkuyl graag na. De overdenkingen in dit boekje zijn vanuit deze geloofsoptiek geschreven.

Lukas (in hoofdstuk 24) en Johannes (in de hoofdstukken 20 en 21) laten zien hoe de leerlingen na de kruisiging en graflegging van Jezus ontredderd en teleurgesteld achterblijven. Terwijl zij verstrikt zitten in de vicieuze cirkels van schuld en falen, vindt de goede Herder hen terug. Hij komt hun met Zijn vredegroet tegemoet en gaat met hen in gesprek om hun te leren Zijn leven, lijden en sterven in het licht van de Schriften te zien. Hij toont hun Zijn lichaams-wonden om hen ervan te overtuigen dat Hij werkelijk hun Heer en Meester is. Kortom, Hij openbaart Zich aan hen als de Nabije, de Pastor bij uitnemendheid.

Tegelijk is Hij de Verborgene, want Hij trekt *incognito* met hen op en staat als vreemdeling op het strand van de zee van Tiberias. Hij is ook de verborgen Aanwezige, in die zin dat Hij hen aanvaardt zoals ze zijn, mét hun schuld en falen, maar hen niet láát zoals ze zijn. Hij betreft hen door Zijn Geest in een levenslang en vaak pijnlijk vernieuwingsproces en maakt hen vruchtbaar voor Zijn Rijk.

We mogen vertrouwensvol leven uit de vuurvaste belofte dat Hij ons ook vandaag nabij is. Dat te weten is een onuitputtelijke bron van vreugde. Dit geloofsvertrouwen is echter aangevochten aangezien wij op allerlei manieren pijnlijk met Zijn verborgenheid in aanraking komen: om ons heen zien we onrecht en lijden en in onze levensgeschiedenis komen we voortdurend in aanraking met allerlei vormen van kwaad, leed en pijn. De omgang met Hem staat daardoor regelmatig onder druk en is vaak fragmentarischer en oppervlakkiger dan we op onze beste momenten zouden willen.

In het 'Slotwoord' worden, aan de hand van een schilderij van Rembrandt en een gedicht van Ida Gerhardt, enkele grondlijnen onderstreept.

De overdenkingen zijn geschreven vanuit het verlangen om meer inzicht te geven in de manier waarop de goede Herder met ons omgaat en hoe onze innerlijke ontvankelijkheid voor Hem verdiept

kan worden. Opdat wij vertrouwensvoller en vreugdevoller onder Zijn hoede zullen leven en met des te meer verlangen zullen uitzien naar onze ontmoeting met Hem achter de dood, van aangezicht tot aangezicht.

| 9

In de 'Verantwoording' is aangegeven welke boeken mij hebben begeleid bij het schrijven. Ook is per hoofdstuk aangegeven waar de citaten zijn terug te vinden en uit welke boeken en artikelen ik inspiratie opdeed bij het schrijven van het betreffende hoofdstuk. Koos van Noppen plaatste als mee-lezer krabbels in de kantlijn bij de conceptteksten. Dank daarvoor, ik heb er mijn winst mee gedaan! Willy, mijn vrouw, bedank ik omdat zij op momenten dat het schrijfproces blokkeerde, als een oorschelp voor mij was en mij stimuleerde om vooral door te gaan. De goede Herder ben ik veel dank verschuldigd omdat Hij mij de gezondheid, de kracht en de vreugde schonk om met deze bijbelgedeelten bezig te zijn.

Nieuwerbrug aan den Rijn, januari 2021

Ds. Henk de Graaff

1. *Hij laat ons nooit alleen*

Lezen: *Mattheüs 28:16-20*

| 11

*En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld.
(Mattheüs 28:20)*

Een hoogleraar sloeg tijdens een college Nieuwe Testament met vlakke hand op de tafel. De studenten waren meteen bij de les. Kijk, dát is de bedoeling van 'Zie' in de bijbeltekst. Alsof de schrijver wil zeggen: 'Opletten, want nu volgt iets belangrijks.' Jezus' uitspraak in het laatste vers van het Mattheüsevangelie begint met 'En zie'. Laten we met extra aandacht luisteren naar wat Hij te zeggen heeft.

Jezus neemt fysiek afscheid en blijft tóch bij Zijn gemeente betrokken
Het hoofdstuk begint met de vrouwen die naar Jezus' graf gaan om Zijn gekruisigde lichaam beter te verzorgen. Ze worden aangesproken door een engel die hun opdraagt om aan Jezus' leerlingen te melden dat de Opgestane hen voorgaat naar Galilea. Daar zullen ze Hem zien. Als ze op de terugweg Jezus Zelf ontmoeten, herhaalt Hij deze opdracht. Vandaar dat we de elf leerlingen aan het slot van hoofdstuk 28 aantreffen in Galilea, op de berg waar Jezus hen ontboden had (vers 16). Waarschijnlijk gaat het om dezelfde berg als die

waarvandaan Hij de Bergrede, de grondwet van Zijn Koninkrijk, had afgekondigd (Matth. 5 - 7). Dáár neemt Hij afscheid van hen, want Hij staat op het punt om opgenomen te worden in de hemelse heerlijkheid. Hij zal niet langer in levenden lijve bij hen zijn, maar dat betekent niet dat Hij hen nu aan hun lot overlaat. Nadat Hij hun de opdracht heeft gegeven om het Evangelie wereldwijd te verkondigen, belooft Hij al de dagen met hen te zijn, 'tot de voleinding van de wereld' (vers 20). 'Ik ben met u.' Zo openbaarde God Zich, zo is Zijn Naam. Aan het begin van het Mattheüsevangelie klinken dezelfde woorden over de Zoon: 'Immanuël, God met ons.' Halverwege het evangelie onderstreept Hij dat met de uitspraak: 'Want waar twee of drie in Mijn Naam bijeengekomen zijn, daar ben Ik in hun midden' (18:20). En hier aan het slot volgt het nog een keer, als Hij het Zijn leerlingen nogmaals op het hart wil binden. Vandaar dat 'En zie!' Vergeet het niet: 'Ik ben met u, al de dagen...'

Deze belofte geldt dus niet alleen die toenmalige leerlingen, maar ook de wereldwijde kerk die in de loop der tijden door de evangelieverkondiging zal ontstaan. Ook wij mogen vandaag vertrouwensvol leven uit deze machtige toezegging. 'Ik bid niet alleen voor dezen – de discipelen –, maar ook voor hen die door hun woord in Mij zullen geloven' (Joh. 17:20).

Hoewel lichamelijk afwezig, is Hij ons door Zijn Geest zeer nabij. Dat is een geheimenis dat alleen in het geloof ontdekt, aanvaard en

ervaren kan worden. Aan ons de uitnodiging dit bemoedigende woord te omarmen en er blijmoedig uit te leven. Al heeft Hij ons verlaten, Hij laat ons nooit alleen!

| 13

Blijvende betrokkenheid bij een krimpende kerk

De Opgestane bemoedigt Zijn wereldwijde kerk met de belofte dat Hij altijd met haar is. Onder alle omstandigheden. Dat lijkt in tegenspraak met de snelle afkalving van de kerk die we in Nederland, en breder in de westerse wereld, al tientallen jaren meemaken. De kerk is in de eenentwintigste eeuw in Nederland een randverschijnsel. Je kunt daar bij tijden echt verdrietig om zijn. Dat verdriet kan ook persoonlijke trekken aannemen wanneer bijvoorbeeld je ouders het geloof loslaten of je kinderen van het geloof vervreemd raken. Het verdriet kan zich zó aan je opdringen dat de giftige twijfel je in de greep krijgt.

Hoe verhoudt Jezus' belofte zich met het feit dat de kerk in de westerse wereld steeds verder afbrokkelt? Het is zinloos deze aangrijpende werkelijkheid te ontkennen. We zullen met pijn in het hart deze realiteit onder ogen moeten zien. Bij alle verdriet over de teloorgang van de kerk in ons deel van de wereld stellen we vast dat daarmee gelukkig niet het laatste woord gesproken is. Wereldwijd maakt de kerk namelijk een stormachtige groei door. In het jaar 2000 telde de wereld omstreeks twee miljard christenen, vijf jaar later waren het er honderdveertig miljoen meer. Dat in Nederland

ongeveer één miljoen christenen met een migratieachtergrond wonen, die in zo'n duizend gemeenten samenkomen, is veelal een blinde vlek in traditionele kerken. Ook ontgaat het deze nogal eens dat een aantal vergrijsde (stads)gemeenten verjonging meemaakt. 'Wat bij het grote publiek in het oog springt is de herfst in de kerk, of zelfs de winter', schrijft collega René van Loon. 'Maar ongemerkt breekt op tal van plekken de lente door. En die mogen we niet missen, want dan zouden we geen recht doen aan de Heilige Geest.'

Daar komt nog iets bij. De tijd die de kerk in Nederland momenteel doormaakt, wordt wel vergeleken met een tocht door de woestijn. Het is afzien in een leeg en dor land, waarop de zon verzengend brandt (Ps. 63). Maar in de Bijbel is de woestijn niet alleen maar de eenzame plek met de spreekwoordelijke droogte. Het is óók de plaats bij uitstek waar God mensen naartoe leidt om daar met hen in gesprek te zijn: Mozes, Elia, Johannes de Doper, Jezus Zelf. Zo bezien is de woestijnervaring óók een gelegenheid om ons en onze krimpende kerk dichter naar Christus toe te laten trekken. Een indringende vraag is of wij onze huidige kerkelijke situatie ook zó verstaan en bereid zijn ons te laten trekken tot Christus! We doen er goed aan de leegloop van de kerk dus niet primair te verstaan als teken van afwezigheid van Christus. Zou het zo kunnen zijn dat Hij ons naar Zich toe wil trekken om indringend met ons in gesprek te zijn?

Die overwegingen zijn beslist niet bedoeld als peptalk om het verdriet over de massale kerkverlating te maskeren. Beluister ze als een oproep ons niet te laten ontmoedigen, alsof de kerk in het Westen op sterven na dood zou zijn omdat Jezus Christus haar aan haar lot heeft overgelaten. Hij heeft ons door Zijn Geest verzekerd van Zijn blijvende betrokkenheid, óók bij de krimpende kerk in de westerse wereld. In dat geloofsvertrouwen worden we aangespoord om ons biddend naar Hem uit te strekken.

Blijvende betrokkenheid door Zijn Woord

Zojuist kwam al even de tekst uit Mattheüs 18:20 voorbij: 'Want waar twee of drie in Mijn Naam bijeengekomen zijn, daar ben Ik in hun midden.' Die uitspraak is te zien als een concretisering van Jezus' belofte van blijvende betrokkenheid op Zijn gemeente. De woorden worden vaak toegepast op de erediensten, die met 'Votum en groet' beginnen als teken dat we bijeengekomen zijn in Gods Naam. Ze zijn ook van toepassing op pastorale gesprekken die binnen de christelijke gemeente gevoerd worden door ambtsdragers tijdens het huisbezoek of bij het onderlinge (ouderen)pastoraat. In geloofsverbeelding mogen zij de goede Herder in die lege stoel zien zitten. Hij is erbij. Een bemoedigende geloofswetenschap! De Opgestane is eveneens aanwezig tijdens bijeenkomsten waarin we samen met een bijbelgedeelte bezig zijn, nadat er gebeden is om Zijn nabijheid. Wijder getrokken geldt deze belofte ook als we persoonlijk